

С т а т т і

ХУДОЖНИК СЛОВА І СУСПІЛЬСТВО

(Діалектика взаємочинності)

Приглядаючись до літературних буднів, до фактів їх художнього життя, а не до святкових маніфестів письменників з голосними їх фразами, мимоволі помічаєш таку картину: письменник відходить від тем сучасності. Куди? В глибини часу, в країну екзотики, в аналізу загально-людських переживань кохання й смерті, а то і в містику. Радянська суспільність з її бадьорою вірою в будівництво соціалістичного буття перестає цікавити багатьох поетів сучасності. А коли вони її й відсвітлюють в своїх творах, то бачуть своїм поетичним оком лише самі темні сторони.

Але цього мало. Письменники ці і теоретики їх намагаються виправдати таке явище. Одні кажуть, що побут ще не відстоявся і поет не може дати тому художніх узагальнень. Другі говорять про переживання загально-людські, кажуть, що їх тепер висунула революція. Треті, шукаючи зовнішньої естетики „цивілізованої“, а не „варварської“ форми, роблять з неї фетиша, тільки над нею працюють і тим звужують другий момент художньої продукції — стержень її — зміст.

Всі ці і їм подібні пояснення мають в основі, звичайно, неусталеність ідеології молодих теоретиків, недозрілість їхніх висновків. Адже раніш вони виступали, як єдина революційна фаланга на літературній ділянці соціалістичного фронту, а тепер... тепер єдності цієї нема. З'явилися не учасники буднів, що творять нове життя, а поети, що „познають“ його та й то „споглядаючи“, аполітично. Це теоретичне споглядання і практичний відхід од життя Радянської суспільності, від різноманітності і багатобарвності тем її, досить виразно говорить про тенденцію літературного декаданса серед частини письменників, зокрема і таких, що привласнюють собі пролетарське ім'я.

Ці останні почувають трагізм свого становища, а тому у них більш, ніж у кого б то не було, є змагання під свою „позакласову“ художню продукцію підвести і теоретичну базу. В основі її — акт пізнання життя, пізнання безпосереднього, об'єктивного, безтенденційного його сприймання і з'ясування. Художник бере життєві факти і ці факти відтворює. Виходить фотографія, навіть без ретуші. Проголошується гасло: поет відтворює явища, як вони єсть в дійсності, в творчості немає тенденції. І далі йдуть посилки на Плеханова, проте зовсім необгрунтовані.

Такі теоретичні потуги молодих теоретиків літературного декаданса. На аналізі цих потуг і спинимось.

Майже всі вони оперують з актами поетичного пізнання життя, заявляючи, що в центрі художнього продукційного процесу лежить естетичне сприймання. Проти такої установки заперечувати не доводиться. Але дальші міркування наших молодих теоретиків вимагають рішучих категоричних заперечень. Адже вони заявляють, що цей акт сприймання подібний до об'єктивного фотографування тих, або інших явищ. Фотографічна плівка або платівка досить точно відбиває фотографований об'єкт, незалежно від їх цінності і, звичайно, без усякої тенденції або оцінки їх. Чи не теж саме відбувається і в сфері художнього відтворення явищ? Адже відчуття художника, незалежно від його соціальної бази

мають однакову силу. Тож і наслідки їх — поетичні образи об'єктивні? Звичайно, ні! Такі міркування не беруть на увагу тільки одного, але це одне має безперечно рішуче значіння. Адже естетичне сприймання не є розрізненим, неорганізованим актом, сумою окремих вражінь механічного з'єднання. Зовсім ні. В основі сприймання маємо стержень, що поетичні відчуття збирає в одне ціле і надає їм певних якісних властивостей. Це — письменникова свідомість, що лежить в сфері ідеологічного порядку, а остання — соціальна, точніше — класова.

Який же висновок з цього? Висновок буде такий, що письменник, спостерігаючи ті чи інші явища, сприймає їх не через споглядання тільки, але сприймання свої пропускає крізь призму своєї свідомості. Свідомість ці явища узагальнює і тим бере участь в художньому відтворенні. Участь в даному процесі поетичної свідомості починається навіть значно раніше. Вона настановує на певні факти, що їх спостерігати треба, указує іноді лише один бік їх, ігноруючи низку інших, примушує письменника певним чином освітлювати їх, висловлювати до них своє ставлення, цеб-то, робити ту чи іншу соціальну оцінку. І далі, від того, який ступінь культури свідомості, які соціальні властивості її, залежить і акт естетичного сприймання і пізнання. Отже пізнання це надкласовим, об'єктивним бути не може. Воно визначає і тематику і трактовку художником своєї теми.

А як же з формулою Плеханова, що трактує про залежність процесу художнього відтворення? Пригадаємо її. Стан продукційних сил, обумовлені ним виробничі відношення, соціально-політичний уклад, що ґрунтується на їхній базі, психіка громадської людини, що є продукт і безпосередніх виробничих відношень і перехресних впливів політичних та культурних, нарешті, й ідеологія поета. В наслідок — художнє оформлення того чи іншого явища. Яке ж місце в цій формулі займають естетичні сприймання? Вони є приводними пасами до концепції — ідеологія поета, матеріал, що має оформитись, і оформлення, трактовка його. Між двома даними соціальними явищами не менш соціальне і естетичне сприймання: воно надає відповідну ідеології поета якісну закраску матеріалу. Плехановську формулу тут не порушено. Розвиток науки її лише поглиблює а молоді теоретики роблять даремні посилки на Плеханова. Плеханов говорить як раз проти них. Він каже, що дійсно художній твір включає в себе і мотиви „істинно-публицистичні“. Досить пригадати його аналіз творів Ібсена, Гамсуна та роботу про Чернишевського, щоб це ствердити.

Вище ми зазначали, що художній процес органічно залежить од свідомості поетової. Це явище, особливо тепер, — в період боротьби за кваліфікацію — на чергу ставить питання про соціальну культуру цієї свідомості, і разом з тим питання про культуру тих формальних засобів, що за їх допомогою відтворюється художні цінності. І культура свідомості і культура форми — дві сторони поетичної культури. Розділяти їх не можна, бо вони зв'язані органічно. І це настільки ясно, що не потребує вже тепер доказів.

В який бік треба скеровувати цей процес? Він тісно зв'язаний з становищем класу переможця в загальному ході історичного розвитку. Його очима, а за виразом Троцького, очима революції повинен на все дивитись сучасний художник. Лише тоді піде він в ногу з історією; в противному разі твори його не будуть відповідати художній правді історичних днів, що перед нами розгортаються, не будуть співзвучні пульсу їх. А дні наші дуже складні. Розібратися в різних моментах їх, виразніше сприймати і оформлювати ті або інші сторінки їх може поет не просто талановитий, але добре озброєний знанням, добре освічений, що пізнав правду сучасного життя і цієї правди дотримується. Інакше, художній

твір втрачає свою соціальну питому вагу і разом з нею вагу художню. Навряд, чи серед радянської суспільності найшлися люди, що визнають „Мітину любовь“ Буніна, або „На той бік“ Винниченка — за твори художні, не зважаючи на їхні блискучі іноді формальні дані. В них вкладено правду людей, що відійшли від життя, а не творять історії, а тому й поетична продукція їх, не зважаючи на майстерність, не захоплює, не чарує нас, людей сучасних.

Поруч з культурою ідеологічною повинна йти, звичайно, й культура формальна. Було б цілком неприпустимим для письменника, коли б він проводив ту чи іншу ідею надумано, тенденційно. Своє відношення до відтворених явищ поет визначає окремими формальними моментами, а не довгими реторичними фігурами, де літературні персонажі не діють, а лише говорять, і то довгими складними періодами. Замість таких розмов на 2—3 сторінки друкованого тексту, для художника досить іноді двох-трьох слів. У того ж Винниченка в зазначеній новелі протест селян проти більшовицького ладу вивлено майже однією фразою. Коли червоні салдати стягували петлюрівську вівіску з сільської розправи, народ насупившись стояв з боку і мовчав. І ця мовчаність яскраво, краще ніж декілька сторінок, говорить про ту трагедію, що за авторовим задумом, повинна була відбуватися в народній свідомості, в народній душі. Але, поруч з подібними поетичними фігурами, треба культивувати насамперед уміння письменника вибрати тему, намітити схему, як її розгорнути і обрамити, в якій мірі художньо оправдати відтворені персонажі, їхню мову. Все це входить в розуміння зовнішньої форми художніх творів, відбиваючи літературний технічний бік їх. Культура цього для письменника потрібна так само, як і культура з боку соціального.

Але про методи цієї останньої говорити не доводиться, бо вони тепер уже досить відомі. Методи ж культури літературних засобів лише накреслено. Ідуть вони по двох напрямках: вивчення споживача художніх творів, його естетичних смаків, та вивчення художніх засобів класичної літератури буржуазного суспільства в добу його піднесення на історичну сцену і розцвіту на ній. Вивчити літературну спадщину легше ніж вивчити смак читача, але це криє в собі для людей нестійких багато небезпек: іноді захоплення „дивілізованою“ формою тягне за собою захоплення і „загально-людською“ тематикою і „загально-людською“ трактовкою її. В наслідок — відход від сучасності в „спогляданні“ високостві, в „чисте мистецтво“ і забуття історичних шляхів наших днів. Ось чому з особливою обережністю і з особливою критичною аналізою треба підходити до вивчення пам'ятників мистецтва минулих часів. Сліпого вивчення і наслідування бути не повинно, а тенденції до цього ми бачимо.

Яка ж концепція процесу художнього відтворення? Як що виходити від носія і творця художніх цінностей, то в першу чергу доведеться говорити про соціально-класову сторону світорозуміння художника, а потім вже про властивості його естетичного сприймання і відтворення поетичних цінностей. В цих останніх, в їхніх літературних засобах так само, як і в темі і в трактовці її полягає відповідне світорозуміння художника, і соціальний вплив його продукції. Коли ми придивимось до цієї концепції, то помічаємо своєрідний діалектичний процес, що має назву діалектики взаємочинності. Його кільця: соціальний замовець — читач — художник — його твори — їх споживач, що є в той же час їх замовець. Зв'язок органічний, органічна взаємочинність між окремими кільцями цього зв'язку.

Молоді теоретики цього не помічають. Це й природньо: вони хочуть бути аполітичними, позакласовими „споглядальниками“ і фетишизувати лише засоби літературної творчості. Ця тенденція говорить про багато

і насамперед про свою соціальну базу. Відхід від сучасності характеризує її досить ясно. Революційно-демократична інтелігенція в значній своїй частині здатна лише на участь в героїчному періоді боротьби, в складній ситуації будівничих революційних буднів. Вона розгублюється, плутається, забуває про свій тимчасовий революційний демократизм і швидко перефарбовується в „споглядальників“, що сприймають життя „академічно позакласово“. При цьому багато із цього інтелегентського позакласового оточення стають в городовиту позу оборонців пролетарського класового мистецтва. Позу цю лише приховує трагізм їхнього становища, приховує відхід від життя, сучасності і її будівника — пролетаріату.

Анатоль Машкин

ДЕЩО З АМЕРИКАНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ФРОНТУ¹⁾

Американська література і реклама. — Книжки для мільйонів читачів. — Книжний океан. — По драбині до слави. Письменники-обивателі. — Нове в американській літературі сьогодні. — Новий твір Аптона Синклера. — Найбільший твір Синклера і його великий успіх. — Таємниця світової популярності Аптона Синклера.

Написати довшу статтю про американську літературу таки не легко, коли писати з нашої, пролетарської, точки зору. Цікавого не найде читач в ній багато, тому обмежуюсь до короткого огляду.

Признаюсь, я вже четвертий рік на американській землі і не можу сказати, що не цікавлюсь нічим. Навпаки. тільки нова людина в американському світі може запримічувати все те, що для інших, старих американців стало буденщиною. А все таки не нахожжу задоволення. Як би не працювати серед робітництва, то довелось би дуже погано. Бо надто вже безсоромний той американський світ, до найглибшої щирости — фальшивий. В очі одне, поза очі гадюча їдь. Ця прикмета незвичайно вірно відбилася і в літературі. Читач, що хоче пізнати правдиве обличчя автора будь-якої книжки, мусить бути, як кажуть — „кований на всі ноги“, інакше зіб'ється так, як мільйони інших.

Америка — країна реклами. Це всім відоме. Не залишила вона й літератури. Якщо ви цікавитесь філософією, то що-ж ви скажете, коли перечитаєте ось такі рядки:

„Найбільш цікава і синтетична історія філософії коли будь написана, це книга Віл'яма Дюранта „Історія Філософії“.

Звичайно, ви купите книжку і прочитавши її переконаєтесь, що це жалю-гідна книжечка, що з історією філософії нічого спільного не має, а свій успіх на книжному ринку завдячує тільки своїй поверховності.

В кожній буржуазній країні, де книжний ринок безконтрольний, є маса-силенна бульварної, лубочної літератури. Але Америка перевищила всіх. Пануюча література в Америці, що охопила мільйонові маси, без огляду на класи, це бул варщина, а по правді — шарлатанщина. Цим не хочу сказати, що в Америці немає добрих та серйозних книжок. Вони є, але їх заливає повільні мілких своїм змістом лубочних видань, розрахованих не на сотні тисяч читачів, а на мільйони. І дякуючи незвичайно низькій ціні, вони й розходяться в мільйонах примірників. Наприклад, журнал „Трю Сторіс“ (Правдиві історії). Журнал не рівний

¹⁾ Статтю надіслано з Канади спеціально для „Плужанина“. Ред.

своїм розміром „Плужанинові“. Як що не помиляюсь, буде він завбільшки „Червоного Шляху“ з десятками ілюстрацій. Звичайно, правдивого в ньому нічогосінько. Оповідання, що під видом строгої моральності, дають голу порнографію. Герої завжди дуже релігійні, смирні і не цікавляться політикою. Героїні — обов'язково молоді, гарні дівчата, що страшенно бережуть свою невинність, але своїм хазяїнам догоджують настільки, що вони опісля женяться на них. І ці „Правдиві Історії“, ілюстровані часто такі фотографічними, спеціально робленими знімками, читають і старі й молоді. Звичайно, найбільше молодь. А тираж журналу — „тільки“ два з половиною мільйона примірників в місяць.

Книжний американський ринок, це просто океан. Розібратися в цьому океані незвичайно тяжко. Недосвідчений читач, а таких найбільше, дозволяє себе легко ловити на вудочку хитрої реклами:

„Купіть цю книжку! Нею зачитується Ліліан Гіш (широко відома кіно-зоря. М. І.) і кайзер Вільгельм“.

Дуже влучно сказав недавно на сторінках американського робітничого часопису С. Брагін про сучасних письменників Америки, розкриваючи нам причини бідності літератури: „Америка геніяльної техніки, на яку весь буржуазний світ дивиться з такою заздрістю, страшенно провінціяльна по своєму внутрішньому змісту. Починаючий письменник, щоби потрапити в пресу, повинен дати гарно написаний трафарет. І тільки як він стане славним (що буває не дуже часто), може дозволити собі на деякі „вольности“. Але цього, звичайно, не буває. Добившись слави, він або зморюється, або просто вважає за потрібне грати роллю розчарованого генія“...

Американський письменник надто по обивательськи дивиться на світ. Він навіть не містик — ні! — просто обиватель. Він забобонний, релігійний, поклоняється багатству і золотому череву.

Звичайно, не можна цього сказати про всіх письменників. Є й винятки, але все таки, скільки знаємо ми американських письменників, що інакше дивляться на світ і життя? Дуже мало. Але про це пізніше.

Сьогодні, серед белетристики, немає в Америці ні одного нового імени, що заставило б критиків або читачів бачити новий талант. За це великим успіхом тішаться бульварщина Нел Гваї і Кетрін Норріс. Пишуть вони „те, що треба“ і як кажуть „роблять на книжках мільйони“. Це легенькі оповідання, звичайно з любовним змістом перемішаним різними трагедіями, що закінчуються обов'язково, як кожна американська фільма, гарячим поцілунком. В останньому часі появились де-які твори, що варті уваги. Це книжки Шервуда Ендерсона, Джона Гальсворті, Едні Фібер і вкінці Аптона Синклера. Звичайно, на висоті стоять твори А. Синклера, що з поміж всіх письменників сучасної Америки стоїть будь то на боці, окремо

Цікаве те, що в сучасній американській літературі немає, або майже нічого немає, що характеризувало б сьогоднішню „Америку машин“. Коли не рахувати декількох пролетарських поетів, що звичайно є комуністами, то машина майже не наводить відбитку в літературі. За це зауважив я, що в останньому часі деякі письменники звернули свої пера проти Білого Дому у Вашингтоні, особливо проти сьогоднішнього президента Сполучених Штатів Куліджа, про якого язык мас каже, що це найдурніший президент в Світі. І так:

Аптон Синклер написав довге оповідання „Секретар Народного Трибуна“, в якому надто гостро висміює так президента, як цілий уряд у Вашингтоні. Для американського читача це оповідання є найкращою розрадою. Сам Синклер пише про нього: „саме тепер це оповідання перелякує критиків і розвеселяє моїх друзів“.

Великий скандал викликав твір письменника Самюеля Гопкінса Адамса — „Ревелрі“, в якому автор дає чудову характеристику продажності і розпусти вашингтонської адміністрації. Не менше шуму наробила книга В. Вудворда, що дав в ній новий життєпис Джорджа Вашингтона, „батька Сполучених Штатів“ і першого президента, якого вважає сьогоднішня буржуазна Америка мало що не святим. Тимчасом сміливий Вудворд, на основі довгих студій часів Вашингтона, просто заявляє, що „батько Сполучених Штатів“ „генієм“ не був і спасителем країни вважати його нерозумно. Був це поміщик, визискувач робочої сили, до того ж п'януга і картограй. Вже з цього можна уявити собі, як прийняли появу цієї книжки правовірні американці.

Незвичайно цікавою книжкою, одною з найновіших, є твір Аптона Синклера „Нафта“. Про цей твір він пише між іншим ось що: „Я тяжко працюю над цією повістю і сподіваюсь, що в місяці лютому вийде вона друком. Це картина боротьби за нафту, що починається в полудневій Каліфорнії, а пізніше втягає й решту світа. Розказує вона про двох хлопців, про сина нафтяного капіталіста та нафтяного робітника. В їхніх замотаних долях бачимо не тільки сучасну класову боротьбу, але й все-світню боротьбу в русі робітничої класи між соціялістами та комуністами. Стараюся писати справедливо і очевидно, обі сторони мають свої надії, бо соціялісти ставили мою кандидатуру на губернатора Каліфорнії, а комуністи друкують за моєю повною згодою в „Дейли Воркер“ („Щоденний Робітник“, орган компартії Америки. М. І.) першу частину „Нафти“.

Хоч повість ця не появилась окремою книжкою, а все таки про неї в Америці забалакали. Поминаючи різноманітні події, що описані в ній, (між ними й любовні сцени), „Нафта“ охоплює не тільки нафтяний і „радикальний“ рух, але теж світ кінематографії. Пауль Джордан-Смит каже, що це одинока торговельна повість, що зацікавила його. Твір цей має приблизно 200 тисяч слів.

В останньому часі Синклер видав другим накладом свою повість „Паломництво кохання“, що вичерпалось тому 15 років. І цікава річ: книжка має величезний попит, як може ніяка інша цього популярного автора. Критика забалакала про неї і, звичайно, причинюється до ще більшого поширювання її. Є це найдовша повість, яку досі написав Аптон Синклер, бо має аж 663 сторінки друку. Говориться в ній про основні людські переживання, про кохання, залицяння, весілля, хрестини і т. д., звичайно з класової точки зору.

Роберт Геррик, один з кращих американських повістярів, пише про цю книжку: „Це найодвертіша книжка з усіх знаних мені англійських книжок. А це значить багато. В порівнянні з такою повістю як Зудерманова „Пісня пісень“ вона те, що річна гірська вода в порівнянні з каналією“.

Ще Джек Лондон писав про неї: „Стоїть вона окремо, до немає подібної собі“...

Широко відомий сучасний голандський поет і повістяр Фредерік ван Еден про „Паломництво кохання“ пише: „Це найбільший твір Аптона Синклера. Описує він в ній залицяння, весілля, вагітність та хрестини в класичний спосіб, де-то загально, всесвітньо, типічно. Це - ж процес життя бачений модерним умом... Звичайно, Синклер читав описа народження Еміля Зола. Але Синклерів опис кращий, бо більше людський та поетичний. Це один з найкращих творів в англійській літературі. Звичайно, на автора накинуться й окричуть, але це гаразд“...

Канадський письменник Френсис Дікі, згадуючи про цю книжку Синклера, каже, що він мав дві тисячі книжок в хатчині, що згоріла в

пожежі ліса. Йому пощастило врятувати лише 15 книжок і „Паломництво кохання“ була одною з тих, що він вибрав на врятування. Взагалі, про цю книжку нароблено багато крику і безперечно, доводиться дивуватися, бо - ж написав її Синклер ще 16 чи 17 років тому, а з того часу він повинен був багато вирости. І хоч один примірник коштує 2 долари, все таки книжка має величезний успіх.

Після того, як на Україні появились мої статті про Аптона Синклера, його твори і працю, я почав одержувати чимало листів з різних місць УСРР: від сількорів, вчителів, вузовців і письменників. І признаюся, в цих листах нахожу багато цікавого, досі невідомого для мене. Популярність творів Аптона Синклера в широких українських масах є багато більша, як я думав. І чим далі, тим ясніше розумію я таємницю світової популярності Синклера, як письменника, бо по правді сказати, Синклера радо читають не тільки в УСРР чи СРСР, але в цілому широкому світі. Своїми творами цей педантий американець полонить масового читача не прекрасною мистецькою формою, бо такої він не має, не квітучим стилем хоч-би Джека Лондона, не глибиною думки Анатолія Франса, а незвичайною приступністю своїх творів, їхньою буденщиною і збіркою фактів, що завжди творять головну канву, на якій автор вишиває свій твір. В порівнянні з Джеком Лондоном—Аптон Синклер надто сухий, але за це найближчий до буденного життя трудящих, їхньої боротьби, радості і горя. Твори Лондона—це багатокольорові картини справжнього художника, твори А. Синклера—це рисунки олівцем. І в цих рисунках, часто на перший погляд примітивних, глядач віднаходить той біль, що сповняє мільйони замучених синів праці.

Надіюсь, що в недалекому часі зможу надрукувати на сторінках „Плужанина“ окрему статтю про творчість Аптона Синклера на основі відомостів, взятих в самого автора, і порушити в ній ті питання, що в першу чергу цікавлять нашого селянського читача.

Вінніпег, Канада, січень 1927

М. Ірчан

Одеський літгурток при Політехнікумі Образотвор. Мистецтв
(сидять зліва): Криворучко, Запорожець, Гурський; (стоять): Ткаченко,
Коненко, Судариків, Гербаренко

Поточні Мопатки

ЩЕ ПРО МИКОЛУ ХВИЛЬОВОГО

В першій книжці московського журналу „На літературном посту“ знаходимо рецензію М. Беккера на збірку новел М. Хвильового „Сині етюди“, що з'явилися в перекладі на руську мову в минулому році (переклад Єв. Курицького, видання „Мысль“, Ленінград). Не можна не скористатися цією рецензією, поскільки для нас надзвичайно цікава оцінка руської критики — так би мовити — оцінка з боку, з уст чужих людей, яким, може, краще видніше, а ніж нам.

Треба визнати, що М. Беккер зумів знайти в новелах М. Хвильового ті основні хиби, що про них давно пора голосно казати і з них робити певні висновки. М. Беккер не погоджується з оцінкою творчості М. Хвильового, яку зробив А. Лейтес в своїй книжці „Ренесанс української літератури“. „На жаль, пише М. Беккер, тов. Лейтес мало поміркував про характер образів і настроїв, що їх висловив Хвильовий. „Сині етюди“ — упадочна книга... І далі:

„Тоскливый концерт хныкающих интеллигентов прерывается от поры до времени лирическими вставками Хвильового как, например: „моя милая социалистическая Украина“, „кровь и яблоки“, „революция и кровь“. Но право, эта голая патетичность и декларативно выраженная революционность — вещь, мало занятная и для писателей, и для читателей... Мы не видим у него крепкой спайки с сегодняшним днем пафоса мирного строительства“.

Не все гаразд, на думку М. Беккера, і з формою новел М. Хвильового: „Все его творческое внимание как будто уходит на работу с формой, в которой много жонглерства и ненужного кокетства“.

Закінчує критик свою оцінку (до речі — з якою ми — Х. Н. — в значній мірі згоджуємося) словами, в яких ясно чується і передсторога авторів-письменників, і зауваження тому молодому письменникові, що задумав би на творах М. Хвильового вчитися, а рівно і цілком слушне зауваження нашим критикам, що надмірно розхвалили Хвильового, не відзначивши в свій час великих помилок його так з боку форми, як і що до загальної ідеологічної установки цих „етюдів“. Пише М. Беккер:

„Отсутствие органической слитности между формой и содержанием и то предпочтение, которое Хвильовый отдает форме, несомненно, может найти себе объяснение в отсутствии четкой идеологической линии, в частичном отходе Хвильового от пролетарского мироощущения. Равнодействующая формы и содержания будет найдена Хвильовым по мере того, как он идеологически выпрямится и вернется к здоровому пролетарскому мироощущению, а пока что Хвильовый — узкий самовлюбленный мастер“.

До цього ми ще додамо: і подальші твори М. Хвильового, як збірка „Осінь“, окремі видання його новел (сюди не включаємо зовсім іншого характеру оповідання „Солонський Яр“, „В очереті“, в яких письменник віддав дань добі бандитизму, пишучи просто, так би мовити „по плужанському“ та прекрасного „Кіт в чоботях“) — всі вони таким же духом віддають: нудьга, розчарованність, зневіра в свої сили, відсутність ясних перспектив (і це в таку героїчну й прекрасну творчу добу наших часів!), так само цілковита мішанина різних формальних прийомів: імпресіонізму, імажинізму, натуралізму, великі ліричні відступлення.

Коли ж до цих творчих збочень М. Хвильового приєднаємо ще всім відомі його виступи з азійським ренесансом, агітацію за психологічну Європу, напади на „московські задрипанки“, різні його „думки проти течії“ і т. п. — висновки з цього всього дають далеко нерадісну картину саме що до оцінки художньої творчості Миколи Хвильового.

Харько Невіра

ДОРОШКЕВИЧЕВА НАУКА

Ми цілком розуміємо труднощі, що стоять перед істориком новітнього письменства українського, коли він підходить до літературних угруповань останніх післяжовтневих років. Зазвичайний розподіл на літературні школи раптом дамається. Генерації плутаються. Самі угруповання плутаються. Письменники стрибають що - року з одної організації до іншої — хто їх там розбере, куди його залічити! Тай письменники ті... може ще й не письменники? Чи варт їх на скрижалі історико - літературні вже заносити? А тим часом „довлее дневі злоба його“ — мусиш...

Отож тяжко було й О. Дорошкевичеві укласти друге видання свого „Підручника історії української літератури“ (Книгоспілка року за вбачливо не поставила, але автор свою передмову позначив 25. VIII — 1926. На Кавказі, у Сочі).

Може курортний настрій вплинув на О. Дорошкевича, може щось інше, але доходячи до Плуга, він пише (стр. 271):

„Спілка „плужан“ на початку виявила чималу життєздатність, організувавши постійну роботу в своєму центрі в Харкові та заснувавши живі філії на провінції. До „плужан“ входять майже виключно молоді селянські письменники, збуджені революцією, але позбавлені ще міцної культурної основи, і тому ця спілка перетворилася власне на літературну студію“.

Не протестуємо аж ніяк що до характеристики зниження темпу нашої так званої масової роботи. 1922 — 24 р.р. були роками нагромадження сирого матеріалу, роками організації українського читачівства, збирання сил для культурної праці, роками, коли цими справами займався Плуг більше, ніж хто. Далі, з 1924 р. йде вже одбор, шукання тої „культурної основи“, стає рубка справа про кваліфікацію, народжуються в кінці 1925 р. нові угруповання, спілка Плуг поволі входить в свої „етнографічні береги“, стає на шлях звуження своєї масової громадської праці й поглиблення суто - літературної, творчої, маючи за мету (як це було проklamовано ще в її платформі 1922 р.) стати літературною групою революційно-селянських письменників. І вона нею стає... Такий вдумливий історик літератури, як О. Дорошкевич міг би це помітити й зазначити в своїй підручній книзі.

Та замість цього читаємо зі здивуванням, що із спілки письменників ми перетворилися на літературну студію. Може навпаки, шановний професоре? Може з літературних студійців — плужан що - разу більше стає тих, кого Ви не боїтеся заносити в літературний синодик? Може таку науку треба було б давати учням УСРР, а не навиворіт?

Ярема

Сцена з п'єси „Козак Голота“ (Харк. Держ. театр для дітей)

КРИТИКА І БІБЛІОГРАФІЯ

ВАСИЛЬ МИСИК

(літпортрет)

Він дебютував року 1923, видрукувавши тоді в ч. I „Червоного Шляху“ невеличкого вірша „Зона“. Ось він, той вірш:

ЗОНА

Стікає золота зона
У теплий пил. Дрімає нива.
Як попід сипле мовчазливо
Дощі горілого зерна.
У спеку сонячного сна
Пішли по полі хвилі жнива.
Вдалі спокійно і лінійно
Стояла спека, як стіна.
Забрала хліб. Осяйні кучі
Замерехтіли на селі.
Та бродє вже в пустельній млі
Хтось Невідомий, Неминучий.
Мовчать степи! Лиш плачуть кручі,
Ллючи печальні кристали.

Ще біля слова „Зона“ зроблено було там зазначку (зірку) і внизу пояснено: „зоною звуть погоріле під час посухи зерно“ (sic). Зрозуміла річ, цей манесенький вірш, що появився був у супроводі отакого „апарату“ та ще й поряд з „Золотим Ведмедиком“ Сосяриним та Тичининим „Заходом“, не являв тоді собою та й тепер теж не являє нічого особливого. Але в тім був уже „Василь Мисик“, той молодий поет, що за його в оцих „кількох увагах“ річ ітиме. Це віхідний пункт, від якого пішов поетичний розвиток поетів (надалі у Мисика не стало тільки великих літер „Невідомий, Неминучий“).

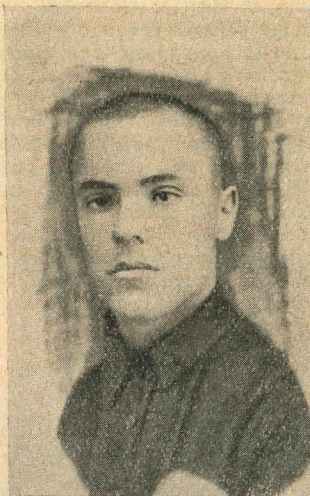
Дуже корисний, хоч і скупий надто, покажчик в альм. „Плуг“ ч. 2 подає про поета такі відомості: „Мисик, Вас. Олександрович, с. Новопавлівка Павлоград. окр., народ. 1907 р. Друкував поезії в „Мол. Більш.“, „Зорі“, „Життя й Революція“, „Плужанині“, „Червонім шляху“, „Змичці“, (газета), в „Знанні“ ЛНМ, КІПґу, у „Всесвіті“.

Тепер з поезій Мисикових є окраса таких часописів, як „Червоний Шлях“, „Життя й Революція“, себ-то окраса найсолідніших наших виданнів. Але високі та цінні прикмети тих небагатьох з творів впадають читачеві на око безперечно і це підказує заходитися біля зведення їх в одну цілість, дати загальну оцінку...

Мотиви творчости поетової не виходять за межі села¹⁾ це: саме село, його краєвиди

¹⁾ Хоч є у Мисика один вірш, де описано місто „В диму цигарки“ „Черв. Шл.“ ч. 9. 1926 р., ба навіть своєрідна екзотика „Свен“, „ЖйР.“ ч. 12, 1925 р., але це поки що не характерна риса.

та настрої, весна літо, осінь, (зими нема); комсомол, син — червоноармієць. сільська школа, школярі; мати й її болі. Показує це все він яскраво, опукло, мальовничо. За один із — між засобів має він дуже цінне вміння творити образи, — і то так, як це робить напр. П. Тичина (цю близькість прошу пам'ятати) бо будує образний зворот не тільки через порівняння в деяких місцях, що їх більшість із молодих наших поетів зіплюють часом непотрібним словесним матер'ялом, але, так мовити — б, насичує образністю цілий твір;

Василь Мисик

кожне слово в його на своїм місці і важить, як золото. Це не перебільшення, бо прикладаю я це до кращих поезій, досі видрукованих. Є, звичайно, у Мисика і слабенькі речі, що він їх друкував у „Плужанині“ (№ 1 за 1925 р.); у „Зорі“, „Всесвіті“, то що.

Що — б показати навіч досягнення Мисикові подаю замість дрібних цитатій ось цього уривка з більшого твору (останнього, найсвіжішого) „Свен“.

Шумлять ясні діброви,
У вікна світить клен!
Поїхав десь на лови
Рибалка сивий Свен.
Ідуть вітри над гаєм,
Дзвенять у вишині.
Ніхто, ніхто не знає,
Чи вернеться, чи ні.

вийшли як раз з дрібно-маєткового панства, вихваляли й проголошували монархизм, а поруч з цим зовсім обминали, чи не помічали соціального поневолення селянства. В оточенні таких соціальних заперечень і зріс малий Леонід, або як його всі звали — Льолик.

Пани Родзянки, як це було тоді в моді, захоплювалися стародавніми українськими звичаями, особливо їх ретельно виконував та стеріг другий син Родзянка — Порфир. В родині Порфира й виховувався Леонід.

З великою цікавістю він спочатку придивлявся, а потім і сам брав активну участь у всіх обрядах та звичаях. Він з захопленням розмальовував писанки, радо зустрічав колядників, щедрівників та засівальників. Все це клало відбиток на питливий розум Глібова, вже тоді він розбирався не лише в старовинних звичаях, але де-що розумів і в соціальних відношеннях.

Одержавши початкову грамоту вдома, Леонід вступив до першої класи Полтавської гімназії. Зразу ж він опинився серед зовсім іншого оточення, нові люди, нові умови — все це зробило велике враження на 13 літнього юнака. Але Глібову не довелося закінчити гімназії. Довчившись до останньої класи він раптом захворів і примушений був їхати лікуватись до батька на село.

Тут, на селі, Глібов цілком оформився, став захоплюватись читанням Шевченка, Гребінки, Афанасьєва-Чужбинського. Під впливом цих авторів у нього поширився світогляд і вони штовхнули його на шлях співробітництва в українській літературі.

Трохи одужавши, збирався було Глібов вступити до Київського університету, але йому не вдалося; він року 1849 попав до Ніжинського лицю. Тепер він уже був цілком розвинена людина, мав власний переконаний погляд на речі, що безпосередньо стосувалися розвитку української культури.

Скінчивши лицей, Глібов, одружившись з дочкою протоієрея Параскою Бордоносовою, поїхав за вчителя географії та історії до гімназії в Чорний острів на Поділля.

Року 1858 Глібова було переведено до Чернігова і тут він бере участь у літературному життю міста. Тут проходять й найпродуктивніші, в розумінні літературному, роки його життя. Тут же він одержав і нагороду за свою роботу та безупинну діяльність — був звільнений з посади за „українофільство“ й перебуваючи в дуже скрутному матеріальному становищі, примушений був виїхати до родини жінки в Ніжин.

Лише через 2 роки губернатор Голіцин дав нарешті дозвіл повернутись Глібову до Чернігова, де він й працював на різних посадах — в канцелярії губернатора та завідувачем друкарні Черніговського Земства, аж до самої смерті — 29 жовтня (ст. ст.) р. 1893.

Похорон байкаря відбувся урочисто, бо ціле місто Чернігів знало, любило й шанувало Л. Глібова.

Свою літературну діяльність почав Глібов ще з шкільної лави, за часів навчання в гімназії.

Зміна оточення, нові враження збудили в нього велике бажання щось творити і перший вірш російською мовою „Сон“ був наслідком його переживань.

Літературна продукція Глібова була спочатку надзвичайно велика. Дійшовши до п'ятої класи, він мав уже більше 100 поезій.

Довгий час він не мав змоги їх реалізувати, аж раптом трапився випадок — його кватирохазяїн вибрав 50 найкращих віршів і р. 1847 вони побачили світ за заголовком „Стихотворения Леонида Глебова“.

г.г. 1845 — 1846“. Перші свої твори Глібов писав виключно російською мовою, але вони йому слави не дали, бо були бліді та страшенно пародизували творчість, Пушкіна, Жуковського й інших. І лише перебуваючи на лікуванні у батька на селі і цілком захоплений творчістю тодішніх українських письменників, він зрозумів, що повинен писати українською мовою, що озброєний українським словом він тим більше дасть сучасному суспільству.

З того часу майже нічого більш-менш значного з літературних цінностей писаних російською мовою не вийшло з під пера Леоніда Глібова, коли не вважати за декілька комедій, що писані мішаною мовою. Значної слави зажив Леонід Глібов своїми ліричними творами, а особливо байками.

У ліриці Глібов відбиває світогляд українських культурників 60 років та вороже ставиться до нових економічних форм життя, що руйнують „ідилічний“ побут, в якому так кохався поет.

Найбільш виразні, позбавлені тенденційного реторизму, є вірші Глібова „Вечір“ та „Стоїть гора високая“, що в пісенному вигляді й досі живе на Вкраїні.

Байки Глібова наскрізь переняті українським колоритом. Сюжети своїх байок Глібов позичав переважно у російського байкаря Крилова, але це був не механічний переклад, а оригінальна, творча робота.

Погляди, що висуває їх Глібов у байках, досить помірковані, в дусі „народницького гуманізму“. В байках уже відчувається Глібов не як поборник старих звичаїв, а як ідеолог нової інтелігенції.

У тлумаченні байок він віддає своє співчуття соціально покривджим, осміює панство та його нездорові явища: бюрократизм, класове ледарство, визискування.

Є там й проблески нового життя, накреслено почасти шляхи боротьби з суспільним ладом. Але ці мотиви остільки ще непевні, остільки ще нерішучі, що найменший прояв небезпеки і:

... Бодай би Кундель той пропав,
На Хомяка нагнав таке він лихо,
Що той і приказку у норку заховав,
Аби, як кажуть, лихо тихо.

(Байка „Кундель“).

Критики ж того часу вихваляли взагалі творчість Глібова, а особливо його байки.

Ось що говорить рецензент байок Глібова в журналі „Кіевская Старина“ за червень р. 1883.

„Язык безукоризненно хорош, фабула басен очень интересна и проста, аллегория раскрывается легко, а нравоучение высказано сжато, но сильно, что и составляет главное достоинство басен... Сатирический элемент басен выполнен прекрасно, как вследствие талантливости автора, так и благодаря украинскому языку, дающему все средства к иронии“...

Трохи суворіше поставився до творів Глібова його щирий приятель П. Куліш:

„К сожалению Глибов мало трудился над изучением языка и иногда выражается натянуто, не по-народному; но некоторые из его басен обнаруживают талант неоспоримый, которому не достает только обработки“. („Русский Вестник“ р. 1857 т. XII).

Лише щойно стали відомі суспільству байки, як до Глібова надійшло дві пропозиції — одна від Шишацького, редактора „Черниговских Губернских Ведомостей“, а друга — від Лазаревського та Гр. Милорадовича з С.-Петербургу — видати книжку його байок, але трапились пере-

шкоди і його байки побачили світа окремою книгою лише р. 1863 у Києві під заголовком „Для народного читання. Байки Глібова. Видав Ол. Стоянів“.

Цьому виданню не пощастило потрапити до свого головного читача — школярів, бо вони того ж року були заборонені для вживання в школах.

Попечитель Київського учебного округу Ширинський-Шахматов, навіть, наказав спалити всі нерозпродані примірники байок, як „видання шкідливе, якому не місце в школах“.

Крім ліричних поезій та байок, Глібов написав ще три комедії, з яких одна „До мирового“ користується і до нашого часу деякою популярністю.

Зажив також великої слави Глібов і своїми дитячими загадками та жартівливими віршиками „Дід Кенир“ (це Глібів так підписував свої дитячі твори) став улюбленець дітей, вони з захопленням розв'язували його завдання, вивчали на пам'ять віршики.

Свої твори Глібів друкував переважно в галицьких часописах „Дзвінок“ та „Зоря“, але вони з'являлись і в „Основі“ та різних українських провінціальних виданнях.

Свою журнальну діяльність Леонід Глібов розпочав у Чернігові, коли з р. 1861 почав видавати „Черниговский Листок“ двома мовами: російською та українською.

В тяжкі часи довелося Глібову видавати цей листок, бракувало співробітників, матеріалу та коректорів. І всім доводилось бути Глібову: редактором, видавцем, коректором, співробітником.

В його листку співробітничали найвизначніші культурні сили України — Куліш, Кониський, Маркович та інші.

Уряд дуже гостро ставився до видання „Черниговского Листка“, перешкоджав його виходу, проте він пережив навіть „Основу“ і припинився р. 1863 через деякий час після наказу Валуєва про заборону українського слова.

Уряд пильно слідкував за матеріалом, що містився в листку й примушував видавця-редактора „Черниговского Листка“ виконувати всі накази.

Глібова було „інструктовано“, що вміщати, а що ні, та ознайомлено з „цензурними правилами для видавання часописів“.

Уривок з „правил“ з'ясовує наочно становище тодішньої „легальної“ преси:

„... в подкрепление разных показаний могут быть приводимы примеры, но в самой форме этих изложений и ссылок на примеры не должно быть терпимо одностороннего и постоянного стремления изыскивать все дурное и на нем останавливаться и умалчивать о всем улучшающемся и о всем хорошем...“

І під всіма цими „інструкціями“ та „цензурними правилами“ чітко підписано:

„Читал и к сведению принял редактор „Черниговского Листка“ учитель гимназии Л. Глебов“.

Свій матеріал Глібів містив в „Черниговском Листке“ за різними псевдонімами. І оце нещодавно вченому Шавельову пощастило розкрити низку псевдонімів Глібова (Простодушний, Ів. Кенер). Це ще більше надає освітлення журнальській роботі Глібова, даючи можливість простудіювати його матеріал, досі невідомий. З закриттям р. 1863 „Черниговского Листка“, Леоніда Глібова теж було звільнено з посади за „українофільство“ і він опинився в дуже скрутному матеріальному становищу.

Співчуває його тяжкому стану й щирий приятель П. Куліш, що в листуванні з С. Д. Носом між іншого пише: „Дуже мені жаль бідного Леоніда. От кому не пощастила доля. А він же то вродився з душею широкою і чистою...“

Проте Глібов знову потрапив на посаду й аж до самої смерти був „друкарським атаманом“, як зве його Куліш.*

Його діяльність і талан не набули широкого розмаху почасти і тому, що в Чернігові цього не можна було зробити, бо бракувало культурних сил. Сам Глібов нідив, бажав вийти з цього зачарованого кола, але не міг.

Чимало рукописів, речей та інших матеріалів, що залишилися від Леоніда Глібова, переховується в Черніговському Держмузею. Окремий куток Глібова, заходами музею відкрито у відділі українських письменників.

Просто над шухлядами — бюст Леоніда Глібова, а під шклом розташовано подарунки від земляків Київ та Чернігова з нагоди 50 річного ювілею Глібова, перше видання байок, метричне свідоцтво, оригінали російських віршів та „цензурні правила“. Має музей і комплект „Черніговського Листка“, що видавав його Глібов у Чернігові р. 1861 — 1863.

Загалом чимало матеріалів, що стосуються не лише творчості самого Глібова, але й життя тодішнього старого Чернігова, міститься по різних відділах держмузею.

Микола Самусь

РЕЦЕНЗІЇ

Стефаник В. Вибрані твори. Дитяча бібліотека українських письменників за редакцією В. Арнаутова та Ол. Попова. ДВУ. 1927. 138 стр. з мал. 1 карб.

Безумовно, що з сучасних письменників галицьких В. Стефаник являється єдиним найкращим, що в численних новелах зумів прекрасно відбити побут галицького Покуття — тої частини галицької України, що зараз під Польщею, між річками Черемошем, Прутом і Дністром. Сам син покутського селянина, В. Стефаник ще року 1897 вперше виступив з своїми соціальними нарисами і зразу ж притяг увагу читача та історика літературного своїм умінням передати горе темного селянства, його злидні і соціальну неправду, що чинили тоді (та й тепер) польські пани. В своїх творах Стефаник рішуче без вагань почав користуватися місцевими діалектами, роблячи то без переходу в етнографізм чи вульгаризм. Яку б новелу не взяли ми — всюди знайдемо надзвичайно яскраву картину людського горя і темноти — безпросвітної темноти, саме тої, що панує ще й тепер в глухих кутках Галичини. Читаючи його твори — читач ніби не помічає автора, а чує розповідання героїв, затурканих без краю, знеможених та бідних.

Цими безумовними художніми якостями тільки й можна пояснити, що видання творів Стефаника, не дивлячися все ж таки зрештою на численні вирази галицькі, на досить для наддніпрянського українця чужу обстановку і побут, все ж таки мали значний поспіх на

Україні. Тому не можна не привітати спроби, чи краще, початку ДВУ видавати оцю нову серію українських письменників саме з творів Стефаника. Ми певні, що той читач, для якого оцю серію призначено, легко зрозуміє і не буде нарікати на особливості мови Стефаникових новел, а прекрасні описи й картини життя селянства допоможуть молодим читачам краще зрозуміти ті кривди, що їх ще й досі терпить галицький селянин.

В збірці маємо 20 новел, сюжети яких переважно взято з життя дітей селянських, чи то яко основне тло новели. чи загалом автор становища — бідувань дитячих торкається лише побічно, розповідаючи про будь яку пригоду на селі. Підобрано новели досить вдало, вони як раз придатні для шкільного вжитку, а численні примітки до малозрозумілих слів дають змогу книжку читати й дома, без допомоги та вказівок вчителя.

Трохи невдала передмова — видно, що її намагалися написати для дітей, ось чому місцями фрази розтягнуті, штучно — прості, а місцями — автор зривається з свого основного тону і вже розповідає складно, не для молоді. Та й зм'єстом своїм ця передмова мало дає.

Видано книжку добре. Нарешті таки наш ДВУ вловив пульс життя саме в цій справі. Правда, можна трохи заперечувати що до малюнків — вони якісь скучні, без руху, малотипові, нічого особливого до творів не додають, хоча на них витрачено немалі кошти, бо 10 малюнків дано на всю сторінку кожний. Будуть звичайно нарікання на видавництво

за трохи дорогу ціну. Дійсно — 1 крб. — за багато, але не треба забувати гарного паперу, малюнків і великого шрифту — все це нині коштує не малих грошей.

Загалом — наші школи нарешті дістануть як слід видані книжки, що будуть основою для бібліотек на багато років.

Мих. Биковець

Гектор Мало — Безрідний. Переклав Ол. Діхтяр. ДВУ. 1927. 103 ст. 40 коп.

Гектор Мало — типовий французький письменник — романіст (нар. 1830 року), що в свій час кинув працю юриста і видався виключно роботою літературній. З газетних фейлетонів та політичних брошур він перейшов до романів, яких написав таки чимало. Ще в році 1859 ціла низка його романів користувалися у публіки значним успіхом. В 1895 році це йому обридло і він залишив письменницьку діяльність, вирішивши, за його власними словами — „жити для себе“. Талант у Мало був немалий, по своєму характеру ми його можемо віднести до школи Бальзака. Деякі його типи та передача явищ нагадують нам фотографію. Уміння вибрати цікаву тему, заплутати свого героя у всілякі життєві пригоди, цікава передача загального фону, що завжди супроводить обставини героя — всі ці риси творів Мало зхоронили і до нашого часу значний інтерес. Багато маємо в його романах сентименталізму, описів життя панства, без жодної критичної оцінки джерел до такого безжурого існування, відсутність гумористичних рис, іноді — досить таки шаблонної форми літературних прийомів — все це є значною хібою романів Мало.

Роман „Без сім'ї“ в цьому виданні ДВУ значно скорочений. Перекладач проробив цю роботу не всюди як слід. Весь час розповідання йде від першої особи — так розповідає герой — хлопчик безбатьченко, якого були приютили добрі люди, доки вони мали з чого жити. Але після каліцтва Жерома — чоловіка тої жінки, що стала нашою героєві за матір, віддано було малого Ремі до мандрівного артиста Віталі. З цим артистом і його четвероногими артистами обходив Ремі майже всю Європу, всюди даючи вистави та так заробляючи шматок хліба. Багато було їм пр год, Віталі сидів у в'язниці, а в цей час Ремі жив у одних панів. Як довідується в кінці читач — ці ж пани і були справжніми батьками Ремі; героя нашого було викрадено у цих панів ще зовсім малим в Парижу. Кінчається оповідання щасливо, як тому й положено було в старих романах французької школи. Хто зна — чи викличе книжка слюзи у сучасних читачів, але пригоди Ремі будуть хвилювати не мало.

Зайво було так дуже скорочувати — від цього спокійний тон, твору значно втратив. Книжку видано добре, не все гаразд з малюнками — вони дрібні і мало їх. Зате ціна книжки в 40 коп. зовсім добра. Не завадило б додати до книжки бодай короткої передмови про соціальні особливості суспільного ладу того далекого для нас часу. Тоді б більше зрозумів наш читач і зовсім інакше поставився б до подій та героїв твору. Їм більше — що не кожний вчитель зможе дати до-

кладну відповідь на такі запитання, яких, сподіваємося, буде не мало. Книжка захопить читача і цілком зрозуміло, викличе в нього цілу купу запитань. Бо все ж таки твір є історичний, малює він умови життя давніх часів, передає побут французьких селян, панства, автор водить свого героя по різних країнах та містах.

Мих. Марусик

„Селькор України“ № 1 — 2 і № 3. Журнал — місячник. Ціна 20 к. Вид. во „Радянське Село“. 1927 Харків.

Український селькорівський рух налічує понад 23.000 селькорів — величезна армія по кількості.

Але армія розпорошена, так би мовити, партизанська, яка не має єдиного керівничого центру, не має свого генерального штабу.

Таким генштабом селькорівської армії мусять стати „С. У.“.

Що до змісту, журнал в основному висвітлює 2 важливіші в селькорівській практиці питання: про що писати селькоріві і як саме писати. Дійсно, не можна бути добрим селькором, не вміючи одсіювати важливі теми від „відсівок“, не вміючи зосереджувати увагу на гострих питаннях, розпорошуючись на дрібниці. Це питання першорядного значіння і тому „С. У.“ розробляє його досить докладно.

№ 3 цілком присвячений перевиборам рад — дає конкретні вказівки селькоріві, що до проробки цієї теми.

Не менш важливе питання про вдосконалення літературної техніки, питання „художньої якості“.

Про це йде мова в „основах літграмоти“ А. Панова, в „Мові допису“ Кагановича і т. п.

Треба з задоволенням відмітити організацію відділу „Народні прислів'я“. Збирання народних приказок, вдалий виразів дуже збагачує лексичний запас селькора. Треба побажати поширення цього відділу.

З тією ж метою „С. У.“ організує літературний конкурс на краще оповідання або допис із селькорівського життя.

Багато місця й уваги віддає журнал стінній газеті. Дає конкретні вказівки, як втягнути в роботу жінок, як прикрашати газети, навіть, як робити фарби для неї.

Взагалі „С. У.“ стає в поміч селькоріві не тільки в його суто-газетярській роботі, а й в його громадській; бо ж зараз селькор — це сільський актив, він всюди веде перед, і в сільраді, і в сільбуді, і в кооперації.

Цікаво висвітлюється побут селькорівський. Життя й робота селькора за-кордоном, газетярська робота по ведмежих закутках України то що. Селькор із селькором робить на шпальтах „Журналу“ перекличку один з одним.

Особливо жваво обговорюється найпекучіша для селькора проблема: „Наган чи довір'я?“.

Відомо, що селькор вже вийшов із підпілля, скинув з лиця забрало і з головою пірнув в гушавину громадської роботи.

Таким чином він став відомий для своїх ворогів, а їх ще забагато. Чим же повинен

озброюватись селякор, наганом чи авторитетом серед селян?

Більшість селякорів висловлюються проти нагану, за довір'я.

Час змінюється!

Окремо треба сказати про зовнішній вигляд „С. У.“

Загальновідомо, як неохайно, небайливо виходять наші журнали. Що до цього, „С. У.“ є щасливий випадок.

Обкладинка зроблена дуже приємно, заголовки кидаються на вічі, зроблені просто, але дотепно.

Багато карикатур та ілюстрацій (малюнків). Подаються зразки плакатів і карикатур до стінної, розграфлені на квадрати, щоб зручно було їх перемалювати. Немає зайвої рисочки. Все на місці, все прикрашає журнал, робить його принадливішим.

В цілому „С. У.“ приємно вражає, як змістом, так і формою.

Про якість його наочно говорять цифри зросту передплатників. За 2 місяці цифра їх зросла майже на 80%. Сподіваємося, що й надалі якість журналу зростатиме в тому ж темпі.

А. Полтавців

Кириленко Ів. — Стихія. Оповідання. Військовий Сектор ДВУ. 1926. 54 стор. 25 коп.

„Достигали жита, шелестіли буйним шумом і нагадували хуторянам про косовицю. Але в хуторі не було тої радості, яка є в дядків, коли стигнуть жита, і в садках назрівають черешні“... — так влучно розпочинає автор своє оповідання. Не було в хуторі радості, бо панували білі.

Свідоміша частина незаможного селянства в с. Петрівці реагує тим, що утворює повстанський загін. Дисципліни в загоні немає — де-хто з хлопців не від того, щоб і „по бараклу стукнути“. Але прибуває тов. Загребя, надісланий запільним комітетом більшовиків. Йому зразу не ймуть віри — вимагають доказів. Загребя витягає з кишені руки і показує мозолі, руки порепані, і в щілинах сліди заводського пилу. Далі витягає пакунок і витягає новенькі нагани: „це вам дарунок від міського запільного комітету комуністів“.

Загребя встановлює дисципліну. Починаються бої з білими. Співчуття селянства дає змогу загоні отримати над білими кілька перемог. Коли командира загону в бою було забито, на чолі стає Загребя, загін зростає і йде до фронту, щоб з'єднатися з регуляр-

ними частинами червоної армії. В с. Петрівці до загону приходить Марійка і дарує червоний прапор з написом: „Смерть панам“. На цьому кінчається опис горожанської війни і останній шостий розділ малює червоноармійський табір через 5 років. Загребя — командир полку. У таборі свято. Чекають шефів-робітників канатної фабрики. Коли вони прибувають, Загребя зустрічає колишню Марійку, нині вона секретар комсомольського осередку. Кінчається оповідання спогадами цих двох героїв про минулі події.

Отаким зміст оповідання. Авторів вдалося, уникнувши агітки, через всю книжку провести головну думку: „селянську стихію, повстання, скерувала, куди слід, партія комуністів (постать Загребя) і тільки тому революція перемогла“. Постать комуніста Загребя подано досить чітко — вона почувається мов жива. Його окуляри, „голос у нього, як удар молота“, тверда вдача, він, коли треба, незадумуючись розстрілює повстанця Жира, що спокусився на грабунок. У загоні мусить бути залізна дисципліна. У книжці не без хиб. Автор вживає „звод“, це зайвий русизм, коли в армії досить поширене слово „чота“. Наївно говорити, що білих було знищено „до єдиного“ (ст. 30). Кожний боець знає, що в жодному бою цього не буває. Далі — „бомби зробили своє діло. 10 хвилин і замість вагонів — лишився один мотлох, рясно побризканий кров'ю, та вкритий рештками одягу й скривавленими тілами“ (ст. 37).

Червоноармієць (для нього ж написано книжку), що досконально вивчає матеріальну частину військової справи, цьому не повірить, бо він прекрасно знає, що жодними бомбами (крім авіації) за десять хвилин не знищиш ешалона.

І ще деталь: „під кущем з перев'язаним лицем, лежав Микита“ — коли ж зібрався ввесь загін — „Микита ще щось хотів сказати, але голова безпомічно упала на сідо“ (хвилину тому він лежав під кущем — О. Ш.).

Але це дрібнички, що свідчать тільки про деяку неувважність автора до обробки сюжету, вони ніскільки не зменшують цінності оповідання. Читається воно з інтересом, а до того ще й написано переконуюче, в теплих, правдивих тонах.

Примітивізм конструкції, коли взяти до уваги червоноармійську аудиторію, на яку розраховано оповідання, є для нього майже плюсом.

Ов. Шиманський

НАДІСЛАНІ НА РЕЦЕНЗІЮ І НА ОБМІН ВИДАННЯ:

Журнали: Шлях для здоров'я — № 1; Кіно — № 1, 2, 3; Селякор України — № 1, 2; Всесвіт — № 1-7; Зоря — № 1; Нове життя (Прага) — № 1, 2; Нове мистецтво — № 1-5; Вісник с.-г. науки — № 1; Самоосвіта — № 1; Глобус — № 1, 2, 3; Службовець — № 1-5; Молодий Більшовик — № 1, 2; Селянка України — № 1; С.-Г. Пролетар — № 1; Цукровик — № 1; Українські Вісти (Па-

риж) — №№ 14-16; Маладняк (Білорусь) — № 1; Робітниця (Канада) — № 1; Октябрь (Москва) — № 1; Культура (Львів) — № 1, 2.

Книги: Ів. Дорожній — 2 збірки поезій (вид. автора); Ан. Павлюк — 2 збірки поезій (Прага); Поліщук В. — Бездрик кумедрик та комахка горупашка (ДВУ); Хмелюк Вас. — Гін — зб. поезій (Прага); Франко — т.т. 7, 8 (вид. Рух і Книгоспілки).

ХРОНІКА

В ЦК ПЛУГА

На останньому засіданні ЦК 9-го лютого розглянуто було заяви членів спілки: П. Лучанського (Ромен), М. Самуся (Чернігів) про допомогу їм знайти роботу в Харкові. Справу цю, як і рівно заяви ще кількох товаришів з провінції, вирішено відкласти до 4-го з'їзду Плуга. В справі листів членів спілки: І. Радкевича (Золотоноша), С. Коваленка (Батум) про більш тісний зв'язок з спілкою ЦК ухвалив поради товаришам брати ближчу участь в журналі „Плужанин“ і через редакцію журналу мати зв'язок. Внесено в список літгуртків, що їм ЦК Плуга допомагає, такі: Золотоноський (при Педтехнікумі), Дергачівський (при Золотехнікумі ім Гната Михайличенка).

Всім тим товаришам з провінції, що живуть далеко від груп плужан і подали заяви про зарахування їх студійцями, ЦК Плуга ухвалив: доручити редакції „Плужанина“ мати з ними постійний тісний зв'язок.

Для підготовки до 4-го ювілейного з'їзду Плуга виділено 4 комісії: 1) для складання кошторису з'їзду в складі: Панів, Биковець, Пилипенко; 2) організаційно-статистичну в складі: Михайлець, Хуторський, Биковець;

3) виставочну в складі: Різниченко, Плискунівський і Ясний; 4) методичну з т.т.: Савченко, Хоменко, Капустянський. Порядок денний з'їзду, згідно з постановою пленума ЦК Плуга, має бути такий: 1) Про 5-ти літню роботу Плуга (С. Пилипенко), 2) Біологічні основи мистецького хисту (Соколянський і Степовий), 3) Методика письменницької самоосвіти (А. Машкин, і Ю. Савченко), 4) Марксизм і формалізм (В. Коряк і Іванушкин), 5) Доповідь редакції журналу „Плужанин“ (М. Биковець), 6) Доповідь видавництва „Плужанин“, 7) Інформаційна доповідь Укрголовліту, 8) Інформ. доповідь Цент. секції робітників преси Робосу, 9) Інформ. допов. видавництва (ДВУ. Книгспілка, Рух, „Український Робітник“), 10) Рібори ЦК, редколегії журналу. Ревізкомісії. ЦК ухвалив доповнити порядок денний з'їзду ще одним докладом „Книга, письменник і читач“. З'їзд має відбутися з 3 по 7 квітня в м. Харкові.

До з'їзду ЦК розіслав всім членам спілки анкети для подачі додаткових відомостей про їхню літературну роботу та різні зміни, що сталися після заповнення анкет при вступі.

ПО УКРАЇНІ

□ Наркомосвіта організує цього літа кілька екскурсій на тему „Дніпрельстан“. В цих екскурсіях мають взяти участь і письменники. Маршрут екскурсій доки що намічено такий: Київ — Черкаси (зупинка на могилі Шевченка), Кременчук — Дніпропетровське — Запоріжжя, Нікополь — Криворіжжя — Херсон (подорж в „Асканію - Нову“) — Миколаїв — Одеса.

□ В Києві відбулися збори Київської організації ВУСПП (Всеукраїнської спілки пролетписьменників), на яких обрано постійний секретаріат в складі: І. Ле, М. Терещенко та Б. Коваленко. Крім того, обрано редакційну колегію з т.т.: С. Щупак, Яків Савченко, Д. Загул, М. Терещенко і Б. Коваленко. На відповідального секретаря організації обрано Ів. Ле. Намічено в Києві видавати 2-х тижневу літературну газету, як орган Київського ВУСПП'у.

□ Київський Держтеатр для дітей одержав запрошення від Російсько-Японського Т-ва взяти участь у дитячій виставці Японії. Голова Т-ва — японський діяч Симпей-Гото вважає, що участь у цій виставці СРСР буде великою культурно-політичною демонстрацією методів виховання дітей в Радянському Союзі. Цю виставку єсть намір відправити в інші країни для демонстрації.

□ Музичне Т-во ім. Леонтовича має зараз 17 філій та 7 уповноважених осередків. Т-во нараховує 902 члени, має на Україні

17 музорганізацій, з них 3 оркестри, 4 симфонічних квартети, 1 асоціацію сучасної музики, решта — капели. В своїй роботі Т-во охоплює 1016 організацій, що з ними має тісний зв'язок (хорів, сельбудів та хат-читацьких — 244, робклубів — 311, шкіл — 367, оркестрів — 87). На замовлення з периферії Т-во протягом минулого року складо 265 невеличких нотозбірень та 42 більших.

□ В Києві відбувся літдиспут на тему: „Занепадництво в українській поезії“ (доп. Як. Савченко). Докладчик дав характеристику занепадницьких моментів поезії Дм. Фальківського, Дм. Тася, Г. Косяченка. В. Сосюри. Я. Савченко підкреслив здорові мотиви молодого поета Ол. Влизька. Не зважаючи на деякі хибні доповідь Я. Савченка була цікава.

□ При Київському Художньому Інституті відкрито художню зразкову дитячу студию, в програмі якої має бути охоплено всі моменти прояви дитячої творчості (рисунки вуглем, аквареллю, клейовою фарбою, аплікація, ліпка з глини, конструктивні роботи з дерева, картону і т. п.).

□ Українська Академія Наук порушила клопотання перед Всеукраїнським Комітетом сприяння вченим про призначення персональних пенсій українським діячам: М. Садовському, Л. Василевській (Дніпрова Чайка), Л. Старицькій-Черняхівській, М. Черняхівському, С. Васильченкові, В. Коваленкові та інш.

В Київ - Плугі

Київ - Плуг знов став до роботи. Систематично відбуваються загальні збори, засідання нового складу бюро. На голову Київ - Плуґ обрано тов. Іванушкина, товаришем голови у справах літературних — тов. Будяка, товаришем голови у справах організаційних — тов. Атаманюка, секретарем — тов. Ляшенка. Крім того, до складу бюро входять т.т. Загуд, Нечайівська й Рудик.

Головна мета Київ - Плуґа — дати кваліфікованих селянських революційних письменників і об'єднати навколо себе ту молодь, що прагне до Плуґа й має усі дані, щоб стати письменником. „Гуртківщини“ Київ - Плуґ зрікається.

По-за іншою роботою Київ - Плуґ готується видати свого альманаха, влаштувати кілька вечорів літературних (до дня п'ятиріччя існування Плуґа, для вшанування пам'яті й популяризації творів письменників — Глібова, Руданського, Тесленка). Ті товариші, що в часи занепаду праці у Плузі кинули його, знов повертаються, прибувають нові товариші й стають до роботи.

А. Л.

Літгурток при Мринському Педтехнікумі

Виступ плужан

1-го лютого 1927 р в Гуманському Будосі для делегатів Х Окраз'яду „Робос“ було улаштовано літературно - вокальний вечір.

Програм вечора почався виступом членів Гуманської філії Плуґа. У невеликій доповіді т. Гуцало охарактеризував діяльність Гуманської філії за минулий час.

Тов. Шульга - Шульженко прочитав чотири поезії — Забитому більшовикові „Дніпрельстан“, „У місті“ й уривок з поеми „Ленін“. Тов. Гуцало читав оповідання „Ната“. Тов. Пашківський прочитав три поезії — „В степу“, „Млин“ і „В степових просторах“. Тов. Поляк читав свої поезії — „Я тепер не боюся нікого“, „Пісня“.

Гарне враження на слухачів зробило своїм змістом оповідання т. Гуцала „Ната“. З вір-

шів виділяються своєю концепцією „Дніпрельстан“, „Ленін“ (Ш. - Шульженка), „В степових просторах“ (т. Пашківського) і „Пісня“ (т. Поляка).

І. Ситкевич

ПЛУЖАНИ ЗА ПРАЦЮ

Алампієв П. — Оповідання „Як діти бога шукали“ виходить цими днями накладом ДВУ.

Алешко В. — Готує збірку своїх нових поезій до 20-річчя своєї літдіяльн. Дав декілька нових поезій до альманаху „Плуґ“ № 3.

Антоша Ко — Готує до друку другу збірку гумористичних оповідань.

Бедзик Дм. — Війшла у в - ві ДВУ п'єса „Хто кого?“ на 5 дій.

Биковець М. — Розпочав в газеті „Радянське Село“ розділ „Культура і мистецтво“, в якому вже дав низку нарисів про загальний розвій культури, про народні твори, пісні то що.

Божко С. — Здав до друку роман на 9 арк. „Чабанський вік“, що зараз вже друкується в Одесі.

Вільховий П. — Виготовував збірку оповідань „Зубата баба“, „Секрета Фарівка“, „В революцію“. Закінчує оповідання „Олив'яний пил“.

Ведмицький Ол. — Написав вінок сонетів „На межі“ (друкується в альманасі „Плуґ“ № 3). Здав до друку видавництву „Плуґанин“ збірку своїх поезій під назвою „Шумить тополя“.

Гак Ан. — Написав п'єсу „Родина пацюків“ на 4 дії, що йде в альманасі „Плуґ“ № 3. Виходить у виданні „Руху“ п'єса „Сорочинський Ярмарок“ — переробка за Гоголем і Кропивницьким.

Гжицький Ан. — Цими днями виходить накладом ДВУ його п'єса „Вибух“. Скінчив повість „Муца“. Готує збірку дитячих оповідань.

Головко Ан. — Закінчується друком повість „Бур'ян“ на 10 арк. (видання ДВУ). Пише роман „Три сини“.

Гедзь Юх. — Здав до друку в - ву „Плуґанин“ збірку гуморесок „Бував й таке“.

Демчук Ус. — Виготовував до друку збірку під назвою „Прості оповідання“. Написав оповідання „Справжній музика“.

Дієв М. — Написав низку оповідань з сільського життя.

Загуд Дм. — Здав до друку ДВУ збірку своїх поезій „Мотиви“, а також переклади балад Шіллера.

Злинецький Ол. — Працює над перекладами з польської мови. Переклав декілька оповідань польського письменника Реймонта.

Жилко Юр. — Закінчив оповідання „Беатриче“, що прийнято до друку журн. „Плуґанин“.

Косарик - Коваленко Дм. — Виготовував збірку поезій „Весною доскоче“. Докінчує оповідання „Сусанна“.

Мисик В. — Готує до друку збірку своїх поезій.

Панів Ан. — Виготовував до друку і здав видавництву „Плужанин“ збірку поезій. Пише серію дитячих казок віршом.

Пилипенко С. — Вийшла в серії „Бібліотека Червоноармійця“, книжка оповідань „Під Черніговом“.

Плискунівський Г. — Виготовував збірку поезій „Маса йде“.

Свекла Ол. — Здала до друку в ДВУ збірку своїх оповідань з молдавського життя на 4 арк.

Чапля В. — Виходить накладом видавництва „Маса“ книжка оповідань. Написав низку розвідок про сучасних письменників.

Чередвиченко В. — Здала до друку ДВУ роман „За плугом“, що раніше друкувався в журн. „Червоний Шлях“.

Шевченко Ів. — Виготовував до друку збірку поезій під назвою „Тримунтан“. Написав кілька поезій з побуту воєнморів.

Шиманський Ол. — Працює над великою автобіографічною повістю з часів петлюровщини „Поміж двох берегів“.

Яковенко Г. — Пише низку оповідань з побуту радслужбовців. Дав до друку оповідання „Один завжди одиниця“ та „Поштово-телеграфне походження“, закінчує перероблену повість „Хорі на землю“.

Ясний Ол. — Написав оповідання „Автор Троянченко“ (друкується в альманасі „Плуг“ № 3). Готує до друку збірку своїх п'єс.

ПО СРСР

Асоціація пролетарських письменників Осетії (АППО)

Організація осетинських письменників розпочалася ще р. 1922. Тоді було утворено „Осетинський літгурток“, що об'єднував молодих письменників переважно виходців із інтелігенції. Гурток видав літературний збірник „Малусар“. Р. 1925 редактор осетинської газети т. Касіраті організував асоціацію письменників в складі 8 членів, до асоціації стали поступати заяви із гірських місцевостей Осетії та від студенської молоді. Зараз асоціація нараховує 25 членів, видає художньо-літературний збірник „Зіу“, недавно вийшов збірник поезій горянина бідака Созура Баграва. В осетинській газеті „Растдінад“ що два тижні виходить літературна сторінка, складена із оповідань, нарисів і поезій членів асоціації. Надалі АППО намічає відати цілу низку окремих книжок — творів членів асоціації, а також кілька перекладів художніх творів з інших мов на тему життя Осетії.

Конкурс „Мира Приключений“.

Почав виходити в Москві новий журнал „Мир приключений“, який оголосив літературний конкурс на оригінальні оповідання з цікавою побутовою, історичною, або науково-обгрунтованою фантастичною фабулою. За кращі оповідання буде видано 10 премій, перша премія — 1000 карб. В склад журі ввійшли: Іванов-Розумнік, Б. Модзалевський, Ф. Сологуб, Н. Енгель, П. Сойкин, академик Платонов і інші. Останній срок подачі рукописів — I/III б. р.

Ленінградський будинок преси

З переводом будинку преси в інше помешкання, в центрі міста (раніше будинок преси містився в колишньому Юсуповському палаці, далеко від центра) — ювілялася й робота будинку преси. Зараз там розташовано інститут книгознавства, технікум преси. Знайшли собі приміщення і літературні організації: ЛАПП, „Звезда“, „Смена“, „Северний Перевал“, філія Всеросійського Союзу Селянських

письменників, редакція журналу „Резец“, „Союз поетов“. При будинку преси організовано асоціацію критиків і рецензентів, що свою діяльність розпочала докладом: „Преса і театр“. Відбулися диспути „Про наші газети“, „Мова газет“, „Криза розповсюдження“. Про вечірню газету. Вдалося будинку об'єднати групу молодих художників „Круг“. Ця група влаштувала виставку радянського плакату за роки революції. Існує при будинку театр, що вже перевів три постановки, надалі намічено п'єси „Ревизор“, „Война и мир“.

ГАХН

Державна Академія Художніх Наук після літньої перерви розпочала широко роботу в галузі історії і теорії літератури, вивчення театру, музики, образотворчих мистецтв і т. п.

При Академії існує секція літературна з підсекціями: руської літератури, загальної літератури, фольклора, теоретичної поетики, комісії: вивчення живого слова, вивчення творчості Достоевського і т. п. Цікаво відмітити доповіді — розбори сучасної творчості (поезії Маяковського, соціальні поеми Америки, етюди про Анатолія Франса, епос в Олоньцькому краю то-що). Не мало уваги відведено було і вивченню творчості письменників минулих часів (Толстой, Пушкін, Достоевський, Овідій Назон, Писарев, Чехов, Блок і Жуковський, Засодимський, Брюсов). Деякі праці співробітників Академії уже вийшли окремими виданнями, дещо друкується.

З Білоруського літжиття

Білоруська літорганізація „Узвишша“ приступила до видання свого журналу за такою-ж назвою. З № 1 журналу „Польмиа“ розпочинається друком великий роман М. Зарецького „Сьдзжкі... дарожкі“. Накладом видавництва „Маладняк“ виходить „Теорія сонету“ Ав. Баричевського і поема Ян. Купали „Магіла Льва“, виготовували свої книжки до друку білоруські письменники: Кляшторний — „Кляновія завеї“, Ав. Якимовіч — збірник віршів, К. Крапіва — збірник байок, В. Мараков — збірник віршів за назвою; „На залатим па-

косі". Якуб Колаас закінчує велику повість „У глуші Палесся“ що уривками буде друкуватися в журналі „Полымя“. Повість охоплює період 1905 р. Цей же письменник почав писати поему „На шляхах волі“ з часів імперіалістичної війни і революції. Він же пише дві драми: „Там на заходзе“ і „Вайна до победнаго канца“.

* Газета „Беднота“ (Москва) організувала конкурс малюнків та карикатур. Над слано всього маюнків 4.000, в конкурсі взяло участь 1.000 авторів, з них — 868 — мешканці сел. Газета використала значну частину надісланого матеріалу, а крім того звязалася з десятиками художників — самоучок та професіоналів, що були закинули свою роботу художню і працювали в інших галузях. Успіх такого конкурсу спричинився до того, що „Беднота“ вирішила перевести другий конкурс на краший побутовий малюнок і кращу карикатуру.

У нас, на Україні аналогічний конкурс було оголосила редакція газети „Радянське Село“, з сел надіслано було багато малюнків, але наслідків конкурсу ще не відомо.

* В Москві затверджено новий статут Всеросійського товариства Селянських письменників (раніше це був союз). За ходатунком цього союзу Комісія при РНК РСФРР

ухвалила видати довічні персональні пенсії таким письменникам — членам В. С. С. П.: Ф. Шкульову, С. Аниканову, С. Маслову, сем'ї поета П. Горохові та Ів. Білоусову. порушено питання про видачу пенсії П. Травнину, А. Петрову, Д. Сеничову.

* Утворений з ініціативи ВАПП'а та Всер. Союзу Сел. письменників літературний фонд допомоги пролетарським і селянським письменникам, зараз реорганізовано в „ЛТФОНД“, в який можуть вступати окремі письменники та літторганізації. Вступний внесок для окр. осіб — 1 крб. Протягом 25 — 26 років з фонду було дано допомогу 70 членам в сумі 2565 крб., крім того за рахунок коштів фонду послано було на курорти коло 30 письменників.

◆ Зв'язок Інституту Книгознавства з закордоном. Зараз Київський Ін-т Книгознавства має зв'язок з понад 60 закордонними книговидавничими установами різного типу, обмінюючись виданнями. Це сприяє поповненню бібліотеки Інституту закордонними новими виданнями. 1926 року видано в Німеччині книжку нім. мовою про роботу нашого Ін-туту. Мета видання — інформувати Німеччину про досягнення УСРР в книжковій справі.

ЗА КОРДОНОМ

Смерть біографа Диккенса

В Лондоні умер один із старіших репортерів англійської преси Роберт Редфорт. Протягом 40 років він завідував відділом пригод в тій самій газеті і ще напередодні своєї смерті подав в редакцію черговий матеріал. За час своєї праці, по підрахунку Редфорта, він переписав більше 100.000 розслідувань різних подій та пригод. Редфорт перший написав біографію відомого англійського письменника Диккенса і особисто був добре знайомим з ним. Він щодня відвідував Диккенса і розповідав йому найцікавіші пригоди.

Жива мова і академічний словник

Через кожні 50 років у Франції виходить нове видання академічного словника, в якому виключаються старі, зайві слова і вводяться слова нові. Характерно, що новим словам дуже трудно попадати в словник. Прикладом слово „соціалізм“ попало в словник лише р. 1878. Слова „машинізм“, „автомобіль“, „маніфестант“ мають увійти до словника видання 1928 року лише вперше. Французькі академіки зневажливо відкинули значну кількість слів, що їх давно живає преса. Так само відкинуто слово „актуальність“. Загалом впорядки словника дотримуються правила: скільки слів викреслюється, стільки і вводиться нових, в той же час в житті спостерігається зовсім інше явище — з розвитком життя творяться нові слова і що — далі — більше.

Достоевський, як видавець

В німецькому журналі Der Gerlag уміщено цікаву статтю про Ф. Достоевського і його видавничу діяльність. Автор статті, на підставі матеріалів, що опубліковані донькою письменника, розповідає про спробу письменника самому видавати свої твори. Ним було видано „Дневник писателя“, але даліше цього Достоевський не пішов. Загалом, не дивлячись на свою популярність, він весь час жив надзвичайно бідно. Таких гонорарів (1.000—2.000 карб. за друкований аркуш), які діставали письменники Леонід Андрєєв, А. Купрін, Достоевський не одержував, і в той же час видавці його творів діставали не менші прибутки, як і видавці творів Купріна й Андрєєва.

◀ Чеська влада заборонила в м. Ужгороді видання українського журналу, що його задумав молодий український поет Гренджі-Донський. Мотивом для заборони журналу „Українська Земля“ стала думка чеських цензорів — що ніякої української землі немає, а є лише одна-однісінька Чехія. Поет Донський звернувся з одвертим листом до депутатів Закарпатської України, протестуючи проти такого поводження з українською мовою.

◀ Канадський журнал „Робітниця“ вмістив в грудневому числі за 26 рік статтю з приводу 20 річного ювілею Дм. Загула та фотографію жіноксесії Плуга, використавши для цього знімок з журналу „Селянка України“.

ПОЧТОВА СКРИНЬКА

ВІДПОВІДІ РЕДАКЦІЇ

Гвітко Юх. (с. Плоске, Полтавщ.), **Савчук Н.** (с. Скуратовець), **Малинка Мик.** (с. Носівка, Чернігівщ.), **Поляков Ф.** (Житомир), **Костенко Ів.** (Люксембург, с. Егоровка), **Новак Ів.** (с. Горбані, Черкащ.), **Ремболович Ев.** (Городня), **Михно Йосип** (с. Фесівка Конотопщ.), **Малишка Тод.** (с. Нечипорівка, Прилучч.), **Кайдаш П.** (Краснодар), **Каплишний П.** (Петрівське, Білоцерківщ.), **Селькору № 2622 „Рад. Села“** (с. Кустівці), **Момот Ст.** (с. Орлів, Уманщ.), **Тополя С.** (с. В. Хутори, Дніпропетровщ.), **Соловей Ів.** (с. Чубинці, Білоцерківщ.), **Крижко Ар.** (Лубні, с. - г. школа). **Шандра В.** (с. Колошаоське, Черкащ.) — твори до журналу не підійшли — слабі технічно, не оригінальні й не цікаві змістом.

Шевченко Ол. (с. Вільшани) Опов. „В чужій школі“ передали до ред. журн. „Червоні Квіти“.

Балаччі і Кійкові. „Як ходив піп“ — передали до журналу „Безвірник“.

Журялу Юркові.

Що це у Вас таке:
Творіте, творіте
пекло і ад
бийте до низу.
Шукайте кінця,
Бийте ж сміло
вогненими!

Одверто кажучи — не зрозуміли до чого отакі страхоті. А в вас отаким набором голосних, та часто порожніх і незрозумілих фраз написано майже всі вірші. А коли ви пробуйте дати лірику, то у вас виходить:

вона поховала з собою
Мої думки й ідеал

І я битий ганьбою й нудьгою
Конаю, як хижий васал і т. д.

Фальшиво виходить і не широко, до того ж і технічно слабо. Не підуть.

Білявському Семену. „Ранок“, і „Світло“ не підуть. Невідомо, що ви цими віршами хотіли сказати.

Невільному М. (Черкаси) „Ранком на роботу“ не оброблений вірш. Працуйте ще.

Собикові Ф. (Вінниця) „На смерть“ слабкий вірш: тини — роковини, це ж не рима; летять — кричать — теж слабувата рима; шкунтильгає й розмір; прозаїчний кінець. Не піде.

Кудоконеві М. (с. Телешівка). Попрацуйте над мовою своєю добре, читайте побільше гарних поетів, познайомтесь хоч трохи з творією поезії — тоді спробуйте й писати. Надіслане ж — ще не вірші, до друку не надаються.

Всім товаришам, що надсилають п'єси — Радимо п'єси надсилати не до Плуга, а безпосередньо на адресу Вищої Репертуарної Ради (м. Харків, вул. Артема 29), або ж на адресу журналу „Сільський театр“ (Харків, вул. Артема 29). Коли п'єси посилаєте до В. Р. Ради — шліть обов'язково в 2-х примірн. та пишіть розборливо, бо інакше рецензенти відмовляються читати рукописи.

Марку Дівву і іншим. Альманах Плуга № 3 уже з'явився до друку. Вийде він в продаж напевне в кінці березня ц. р.

Всім тим, що прохають надіслати журнал для ознайомлення — редакція безплатно не розсилає журналу, радимо передплатити одно число і ознайомитися з ним, тим більше, що ціна 1 прим. не велика — 25 коп.

ВІД РЕДАКЦІЇ: Чергове число 5 вийде 8-10/III, присвячене Т. Гр. Шевченкові.

ЗМІСТ № 4: П. Темченко — Інтерв'ю (нарис) — 2; Н. Явловська — Мати — 6; Мультатулі — Буйвіл на Яві (переклад з німецької В. Чаплі) — 9; Юр. Будяк — Мініатюри (Радощі, Цвілий хліб, Яблуко) — 11; поезії: В. Нефеліна, Як. Тереховича, Н. Солдкого, Дм. Загула (переклад балади з нім.). Статті: Ан. Машкин — Художник слова і суспільство — 16; М. Ірчан — Дещо з американського літературного фронту — 19; Ярема — Дорошкевичева наука 25 —; Хар. Невіра — Що про Мик. Хвильового — 24; Критика й бібліографія: В. Чапля — В. Мисик (літпортрет) — 25; М. Самусь — Леонід Глібов (біогр. замітка) — 36; рецензії: М. Биковця, Л. Полтавцева, Ол. Шиманського, Мих. Марусика — Хроніка: В ЦК Плуга, на Україні, по СРСР, за кордоном. Почтова скринька. Додаток: статут кооперат, видавн. т-ва письменників „Плужанин“. Список членів т-ва (30 — 40).

В № 4 — 7 ілюстрацій: на обкладинці бюст Л. Глібова; віншувальна адреса Глібову (П), Глібов у труні (6), засідання 3-го з'їзду Плуга (14), Одеський літгурток (22), В. Мисик (25), Мринський літгурток (34), Сцена з п'єси „Козак Голота“ (25).

Видав: ЦК Плуга

Редагує: Редколегія

Відповідальний редактор С. Пилипенко

Укредовліт № 436. 1927. Перша друкарня ДВУ ім. Г. І. Петровського. Зам. № 868. Тир. 1500.

Постановою Головного Кооперативного Комітету при РНК УСРР в 28 січня 1927 р. статут цей зареєстровано та внесено до реєстру кооперативних товариств та їх спілок, частина I, число 73.

СТАТУТ

Кооперативного видавничого товариства письменників „Плужанин“

I. Загальні положення

1. Кооперативне видавниче т-во письменників „Плужанин“ має на меті видавати й розповсюджувати свою художню, критичну та іншу як неперіодичну, так і періодичну літературу.

2. Кооперативне видавниче т-во письменників „Плужанин“ користується всіма правами, наданими юридичним особам по закону. Зокрема, додержуючись існуючих законів, воно має право: а) володіти друкарнями, книжними коморами і всякими іншими підприємствами, що стосуються до діяльності видавництва, а також усяким іншим, дозволеним законом, майном; б) складати різного роду умови й зобов'язання, зобов'язуватися векселями й учитувати їх; в) переводити комерційні операції, що повстають із видавничої діяльності видавництва; г) закладати філії, контори й агентства по розповсюдженню своїх видань на території УСРР; д) вступати пайщиком до організації, що мають зв'язок із ним по роду діяльності; е) позивати і відповідати на суді.

3. Район діяльності видавництва — УСРР.

4. Правління т-ва перебуває у м. Харкові.

5. Т-во має свою печатку з визначенням свого найменування та свою видавничу марку.

II. Склад т-ва, права й обов'язки його членів

6. У члени т-ва можуть вступати письменники та інші повнолітні особи, що користуються правом виборів до рад, а також юридичні особи.

Примітка: Прийом членів провадить правління з подальшим затвердженням їх загальними зборами т-ва.

7. Юридичні особи, члени т-ва, беруть участь у справах т-ва і користуються усіма правами окремих членів, здійснюючи ці права через одного уповноваженого від кожної юридичної особи — члена т-ва.

8. Число паїв для кожного члена т-ва необмежено. Кожний член користується тільки одним голосом незалежно від числа паїв.

9. Кожна особа, що вступає членом до т-ва, вносить: а) вступний внесок в розмірі 5-ти карбованців та б) пай в розмірі 5-ти карбованців.

Примітка 1: Вступний внесок ніякому разі не повертається.

Примітка 2: Паї можна виплачувати частками в терміни, що їх визначає загальні збори.

Примітка 3: Передавати паї не дозволяється.

Примітка 4: Члени спілки селянських письменників Плуг мають право вступати до т-ва без рекомендації, для інших громадян потрібна рекомендація двох членів т-ва.

10. Члени т-ва несуть відповідальність по зобов'язанням Видавництва в п'ятикратному розмірі вартості належних їм паїв.

11. Правління видає кожному членові, при вступі його до т-ва, один примірник цього статуту і членську книжку.

12. Кожний член т-ва може вийти зі складу членів останнього, подавши про це писану заяву правлінню т-ва.

13. Пайові внески повертаються вибувшим членам т-ва не пізніше, як через 3 місяці після закінчення операційного року, в якому член подав заяву про вибуття, чи був виключений.

14. Члени, що порушують статут т-ва, постанови органів управління або діють на шкоду т-ва, Загальними зборами можуть бути виключені з числа членів т-ва.

III. Кошти т-ва

15. Кошти т-ва складаються з: а) пайових та вступних внесків; б) кредитування, пожертв, прибутків від операцій і інших поступлень.

16. Кошти т-ва поділяються на капітали: а) пайовий, б) основний, в) запасний та г) спеціальний.

17. Пайовий капітал складається з пайових внесків (разд. II) членів т-ва.

18. Основний капітал складається з вступних внесків членів, щорічних відчислень з чистого прибутку у розмірі не менше 10%, пожертв і інших поступлень. Основний капітал служить забезпеченням т-ва і може бути в оборотах т-ва.

19. Запасний капітал складається з щорічних відчислень з чистого прибутку т-ва в розмірі не менше 10% і одержує за постановою загальних зборів призначення, яке дає гарантію його цілості й своєчасної реалізації.

20. За постановою загальних зборів можуть бути утворені також капітали спеціального призначення. Порядок утворення й витрат цих капіталів визначається Загальними Зборами.

IV. Порядок керування справами т-ва

21. Керування справами т-ва „Плужанин“ належить: а) Загальним Зборам, б) Правлінню та в) Ревізійній Комісії.

22. Для розробки тих чи інших питань, що стосуються т-ва, для виконання доручень Загальних Зборів, а також для допомоги Правлінню в завідуванні окремими установами та підприємствами т-ва, можуть бути утворені окремі комісії, обрання яких, а також затвердження для них інструкцій і правил, може бути переведено або Загальними Зборами членів т-ва, або за дорученням загальних зборів, правлінням.

„А“. Загальні збори

23. Загальні збори членів є керувальним органом т-ва й вирішують всі найважливіші справи т-ва; зокрема до їх обов'язків належить:

а) Затверджувати загальні плани діяльності видавництва.

б) Обирати Правління та Ревізійну Комісію і дотерміново усувати членів цих органів з посад.

в) Розподіляти прибутки й збитки.

г) Розглядати зміну статуту т-ва.

д) Ухвалювати постанови про припинення діяльності т-ва.

е) Встановлювати платню для членів правління т-ва.

ж) Вирішати інші питання, що виникають з цього статуту.

24. Загальні збори бувають: а) звичайні, що їх скликає правління не менш одного разу на рік і б) надзвичайні, що їх скликається в мірі потреби за постановою Правління або за вимогою Ревізійної Комісії, або $\frac{1}{10}$ частини всієї кількості членів т-ва.

25. Про час та місце загальних зборів Правління сповіщає не пізніше, як за 7 день до зборів членів т-ва оп вістками з зазначенням тих питань, що їх мають вирішити Загальні Збори.

26. Загальні збори визнаються за правомочні лише в разі присутності не менше одної третини кількості членів. У разі відсутності кворума, призначаються другі, не раніш, як через 10 день, що вважаються за правомочні при всякій кількості присутніх членів.

27. Всі питання на Загальних Зборах вирішуються одкритим голосуванням звичайною більшістю голосів.

Примітка 1: Під час розгляду питання про ліквідацію т-ва необхідна присутність на загальних зборах не менше $\frac{1}{2}$ всіх членів т-ва. Коли ж призначаються другі збори у цій самій справі (§ 26), то й на цих зборах необхідна присутність не

менше $\frac{1}{3}$ всіх членів т-ва. Для вирішення питання про ліквідацію т-ва потрібна постанова про це не менш $\frac{2}{3}$ присутніх на зборах.

„Б“. Правління

28. Правління без особливого на те уповноваження провадить усі справи т-ва.

29. Правління складається з членів у кількості не менше трьох та двох кандидатів до них. Кількість членів правління і кандидатів устанавлюється Загальними Зборами членів т-ва.

30. На обов'язку Правління лежить: а) керувати всіма справами т-ва на підставі цього статуту, б) складати правила та інструкції по різних галузях діяльності т-ва; в) одержувати і видавати гроші, перераховувати належні т-ву й доручені йому гроші, цінності та майно; г) видавати й учитувати векселі та інші зобов'язання; д) складати від імені т-ва умови; е) видавати доручення; є) приймати осіб для праці у т-ві і звільняти їх; ж) провадити рахунки і книги діловодства; з) складати справоздання і виносити його на загальні збори для затвердження; и) виконувати інші обов'язки, що виникають з діяльності т-ва.

31. Правління обирається на один рік. Кандидати заступають членів правління у разі вибуття чи відсутності останніх. Голову правління та його заступника правління обирає зі свого складу терміном на цілий рік.

32. Члени Правління одержують за свою працю платню тільки в тому разі, коли вони виконують постійну роботу в т-ві.

33. Листування в справах т-ва провадиться від імені Правління; умови, зобов'язання, чеки, доручення і векселі підписуються Головою Правління або його заступником і одним членом правління, або особою, що має на те установлені законом доручення.

„В“. Ревізійна Комісія

34. На обов'язку Ревізійної Комісії лежить контроль роботи правління, перевірка річних справоздань по книгах, рахунках та інших документах кооперативу, а також фактична перевірка майна та всієї діяльності т-ва.

35. Ревізійна Комісія обирається загальними зборами т-ва в складі не менше трьох осіб та двох кандидатів до них, терміном на один рік.

36. В разі виявлення непорядків зловживань у т-ві, Ревізійна Комісія має право вимагати скликання надзвичайних зборів т-ва.

37. Члени Ревізійної Комісії і кандидати можуть брати участь у всіх засіданнях Правління з правом дорадчого голосу.

V. Прибутки і збитки

38. Чистий прибуток т-ва розподіляється в такий спосіб: а) 10% в основний капітал; б) не менше 10% в запасний капітал; решта прибутків розподіляється згідно постанови

Загальних Зборів. Загальні збори можуть з решти чистих прибутків зробити начислення на пайові внески не більше 8% річних, а також скористати ці прибутки на розширення діяльності т-ва або на якісь інші цілі, що виникають з цього статуту.

39. Якщо по операціях т-ва виявляється збитки, то їх у першу чергу покривають із запасного капіталу т-ва, а коли запасного капіталу не досить, то з основного капіталу, а як що й цього капіталу не вистачає, то решту збитків розподіляють між членами т-ва пропорційно їх додатковій відповідальності, при чому належна з кожного члена частка збитку повинна бути ним внесена до т-ва в термін не пізніше трьох місяців з дня затвердження справоздання за даний рік Загальними Зборами.

VI. Рахівництво та відчитність

40. У т-ві обов'язково ведеться рахівництво згідно інструкції, затвердженної загальними зборами.

41. Правління повинно складати за кожний минулий рік справоздання про діяльність т-ва. В справозданні мусить бути показано головні статті, обороти по всіх рахунках і стан їх на день закінчення книг за даний рік, баланс та рахунок прибутків та збитків, а також дані про кількість членів т-ва, сума їхніх пайових внесків і розмір їхньої відповідальності за справи т-ва.

42. Справоздання з висновками Ревізійної Комісії Правління повинно подавати Загальним Зборам членів т-ва для затвердження.

43. Операційний рік т-ва числиться з 1-го жовтня до 30 вересня включно.

VII. Припинення діяльності товариства

44. Діяльність т-ва припиняється шляхом ліквідації його справ та майна, або без такої ліквідації.

45. Діяльність т-ва шляхом ліквідації його справ та майна припиняється:

а) За постановою Загальних Зборів членів т-ва порядком зазначеним у статуті.

б) Якщо число членів т-ва буде менше трьох.

в) Коли т-во ухилилося від мети зазначеної в статуті, або в бік, суперечний інтересам держави — за постановою належних органів влади.

г) Коли суд визнає т-во за неспроможне.

д) В інших випадках, передбачених законом.

46. Діяльність т-ва без ліквідації його справ і майна припиняється:

а) Шляхом злиття т-ва з іншими кооперативними організаціями.

б) Шляхом розділу т-ва на дві або декілька самостійних організацій, кожна на підставі свого статуту.

47. Припинення діяльності т-ва проводиться в порядку, що його встановлено Постановою ВУЦВК'у і Раднаркому УРСР від 7-го жовтня 1925 року „Про порядок ліквідації кооперативних організацій, з'єднання їх та розділ.

Фундатори:

1. Сергій Володимирович Пилипенко
2. Михайло Миколаєвич Биковець
3. Антін Іванович Шмигельський.
4. Петро Якимович Вільховий
5. Онопрій Іович Турган.

м. Харків

СПИСОК

членів кооперативного видавничого товариства письменників „Плужанин“

(на 20-е лютого 1927 р.)

1. Андрієнко Ів. — Харків; 2. Антоненко Йосип — Харків; 3. Ашкевич Ганна — Київщина;
4. Алешко Василь — Суми; 5. Бздик Дмитро — Харків; 6. Биковець Михайло — Харків;
7. Буденко Антін — Харків; 8. Ведмицький Олександр — Прилуки; 9. Вербя-Грищенко Іван — Харків;
10. Вишня Остап — Харків; 11. Вільховий Петро — Харків; 12. Горбань Микола — Харків;
13. Грудина Дмитро — Харків; 14. Дикий Антін — Харків; 15. Довженко Данило — Харків;
16. Дорожній Іван — Харків; 17. Дорошенко Юхим — Харків; 18. Забігайло Ларіон — Харків;
19. Загоруйко Пилип — Харків; 20. Заяць Василь — Харків; 21. Капустянський Іван — Харків;
22. Кардиналовська Тетяна — Харків; 23. Кириленко Іван — Харків; 24. Ключ Петро — Старобільське; 25. Кожушний Марко — Харків; 26. Лебідь Максим — Харків; 27. Масенко Терентій — Харків;
28. Матвієнко Онисій — Харків; 29. Михайлець Грицько — Харків;
30. Момот Іван — Харків; 31. Нечай Павло — Харків; 32. Овчаренко Іван — Харків; 33. Одинець Гаврило — Харків;
34. Панів Андрій — Харків; 35. Панченко Михайло — Харків; 36. Первомайський Леонід — Харків;
37. Пилипенко Сергій — Харків; 38. Поліщук Валер'ян — Харків;
39. Полонник Кость — Харків; 40. Прогрес — Трудова артіль промислова — Донбас;
41. Радугин Самуїл — Харків; 42. Райком Робосу — Кубань; 43. Савицька Ганна — Київ;
44. Савченко Юрій — Харків; 45. Славневський Антін — Харків; 46. Станко Василь — Прилуки;
47. Степовий Тодос — Харків; 48. Стрільцов Сергій — Харків; 49. Ткачук Іван — Дніпеське;
50. Турган Онопрій — Харків; 51. Усенко Павло — Харків; 52. Хоменко Євген — Прилуки;
53. Хуторян Антін — Київ; 54. Шмигельський Антін — Харків; 55. Якимчук Леонід — Харків;
56. Яковенко Грицько — Київ; 57. Ясний Олесь — Харків; 58. Крига Сер. — Харків.

56202

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НА 1927 РІК

„ВІСТИ ВУЦВК“

ВЕЛИКУ ЦЕНТРАЛЬНУ, БАГАТО ПОІНФОРМОВ. ГАЗЕТУ
З БЕЗПЛАТНИМ ЛІТЕРАТУРНО-НАУКОВИМ ДОДАТКОМ

„КУЛЬТУРА І ПОБУТ“

За редакцією Є. КАСЯНЕНКА

„ВІСТИ ВУЦВК“ широко інформує про внутрішню та зовнішню політику; вміщує провідні статті по всіх питаннях Радянського будівництва; всебічно освітлює економічне життя України, Союзу та Закордону; має спеціальний відділ українського провінціального життя; подає докладні інформації із життя Західної України та українських колоній по РСФСР; містить повідомлення про партійне, робітниче та професійне життя; публікує всі декрети та постанови Радянського уряду; має власних кореспондентів по всіх містах України, в Москві, Ленінграді, Ростові-на-Д., Ташкенті, Сибіру, на Кавказі і т. ін.

ЗА КОРДОНОМ: Нью-Йорку, Вінніпегу (Канада), Буенос-Айресі, Ангорі, Берліні, Лондоні, Парижі, Відні, Варшаві, Празі і т. д.

ЩОТИЖНЕВИЙ
ІЛЮСТРОВАНО-
ХУДОЖН. ЖУРН.

„ВСЕСВІТ“

ЗА РЕДАКЦІЄЮ
Є. КАСЯНЕНКА та
О. ШУМСЬКОГО

III-й рік видання

„ВСЕСВІТ“ найбільший на Україні універсальний ілюстров. тижневик. „ВСЕСВІТ“ освітлює в нарисах та ілюстраціях життя всієї України, СРСР та закордону.

„ВСЕСВІТ“ подає всі новини науки, техніки, спорту та інш.

„ВСЕСВІТ“ в кожному номері має поверх 70 ілюстрацій, ілюстров, нариси, оповідання та вірші видатніших наших письменників і поетів та переклади чужоземних письменників.

Відділ гумору та сатири за участю ОСТАПА ВИШНІ.

„ВСЕСВІТ“ має власних фото-кореспондентів у Парижі, Берліні, Празі, Відні, Нью-Йорку, Вінніпегу (Канада), Лондоні, Токіо і т. д. та по всіх більших містах України і Союзу.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

На „ВІСТИ“	На „ВСЕСВІТ“	На „ВІСТИ“ разом зі „ВСЕСВІТОМ“
Для окремих осіб		
на 1 міс. 1 крб. —	На 1 міс. 4—5 №№ — 60 к.	На 1 місяць . . . 1 крб. 50 к.
На 6 місяців . . . 6 крб. —	На 6 місяців . . . 3 крб. 60 к.	На 6 місяців . . . 9 крб. —
На 1 рік 12 крб. —	На 1 рік 7 крб. 20 к.	На 1 рік 18 крб. —
Для установ на міс. 1 крб. 50 к.		

ПЕРЕДПЛАТА ПРИЙМАЄТЬСЯ:

В Головній Конторі: Харків, вул. К. Лібкнехта, № 11. В округах по всіх представництвах „Вісти“ по всіх поштово-телеграфних конторах України, всіма листонашами та в кожному кіоску на залізниці.